

da ne bi več k novi moči prišli. Švajdnica je obležena in sušca meseca dobljena; kralj hiti sedaj, bojni žar v cesarske kraje zanest. Še druge trume je na Nemško poslal, da v Palaco in Frankonijo planejo in zopet brez upora plačo razpisujejo. Miroslav se je za 80.000 mož pomnožil in napreduje enako srčno na Marskem, kot prejšnje leto na Českem. Še le pri Holomucu je konec pruskih napredkov. Maršal, velitelj posadke, odbija srčno napade — kralj pomanjkanje trpi in Davn nabira nove armade. Stradež odvrniti, je Miroslav zaukazal, dopeljati 3000 vóz denarja in živeža. To prevojo spremlja nekaj sto mladih Pomorcev in ima v pomoč še 6000 mož, katerim Citen zapoveduje. Pa junaški Lavdon ji pota zasede in jo v hosti pri Domstetu zajame. Po 18 let stari Pomorci se sicer tako srčno branijo, da vsi do malega konec vzamejo; le 60 so jih vjeli. Pa vendar dospé le malo vóz do Holomuca; več kot 2700 jih sovražnik zasači. Prepozno je potem Lavdona Citen napadel. Vkljub upiranju je bil tudi on premagan in do Tesna preganjan.

Ta dogodek podere stanovitnost Prusov, da od mesta odrinejo. Pa ponosno koraka Miroslav cez Marsko in dospé do Českega brez težav in brez nadlegovanja po cesarski armadi. Bil je tako predrzen, da je celó žitnice v Lajtomišlji oropal. Vendar je tudi Česko popustil in se v Glaco pomaknil. Ko se je tû z novimi trumami združil, gré skoz Šlezijo nazaj gori v krajino Branobor in se na Ruse zažene. Že v začetku leta so bili oni zopet privihrali, in so Pomerijo „nove meje“ in trdnjavo Kistrin napadli. Ker trdnjava krepko kljubuje, streljajo tako grozovito va-njo, da je v kratkem prah in posip. Pa tudi sedaj se posadka ne podá. Miroslav sklène, ko to pozvé, se ostro nad sovražniki maščevati. Zapovedal je, Ruse ne kakor drugekrat loviti, temuč vse pod sablo in meč djati. Hitro prestopi reko Odero in nadlegovani Kistrin otmè. 25. vélikega srpana dohití ruskega vodja Fermorja in ga razkačenega srca napade. Bil je ravno pri Corndorfu. 13 ur trpi strašna morija in še le neha, ko skor vsi pešci pocepajo. Ponoči vojski na borišču ostanete. 20.000 mrtvih so Rusi, 15.000 Prusi pogubili. Traparija bi bila, o tacih razmerah novo bojevanje pričeti. Fermor popusti Branobor in se umakne na Poljsko. Pa tudi Miroslav gre nazaj in se obrne proti Saksonii, kamor je bil Davn privihral. To porabijo zopet Rusi in Pomerijo napadejo. Oblegli so Kolberg, pa se zastonj s to močno trdnjavo upirali. Planili so potem v Branobor, pa tudi tû so njih napredki nestanovitni. Oni pridejo in odidejo in v začetku oktobra ni v nobeni krajini ne duha ne sluha o njih.

Švedi so se vedno na Ruse ozirali. Ko ti prikoračijo, se tudi oni gibljejo; ko pa odrinejo, tudi Švedi pobegnejo. Pa bolj važna in odločna so dela na boriščih ob Vezri in Reni. Tû se s Francozi združena moč Brunšvigov, Hanoverancev in Hesov že 1757. leta sprime in se bojuje od tistihmal neprenehoma v praskah in bitvah.

Po boji pri Rosbahu ovrže Ferdinand, vojvoda Brunšviški, zevensko zavezo, ker so jo Francozi sami prelomili, in jih začne iz Devina poditi. To krožje je bilo še to leto očiščeno in sovražnik v Celje zagnan. Pa še hujši je bil leta 1758. napaden. O najhujši zimi popusti združena moč svoje ležaje in sili na desno in levo. Tû pruski Enrik vruga iz Halberstadta spodí, ondi pa princ Brunšvig iz Hoje na Vezri. Francozi so svoje tabre pogubili in tavajo sém ter tjà, pa nikjer se ne morejo vzdržati. Njih velitelji so še zmir tisti dvorjanski norci kakor pri Rosbahu, ki se nočejo več s sovražniki bití. Brez boja popusté Lineburg, Volfenbitel, Hesko, Hanoveransko in Vestfalen in se pod vodstvom

Klermona unkraj Rene pomaknejo. Tukaj so mislili pri miru biti; pa Ferdinand je bil tako buren, da jih tudi tam obišče in v ležajih pri Krevéldu z majhnim trdom pobije.

Sedaj vendar budalastemu Klermonu vzamejo poveljstvo in umniši Kontade ga namesti. Sreča ga podpira, da Brunšviga zadržuje in daljne napredke ovira. En drug francoski oddelek vodi Subize, ki ga je bila lanska nesreča nekoliko izučila. Zdaj ravná krepko, pa umno in varno. Bil se je na jug obrnil in je potem čez Reno šel in Hesén napadel. Princ Izenburg se mu je pri Zangerhavznu ustavil, pa Subize ga pobije, in Gisen, Fuldo in Kasel vzame in do mej Brunšviga dere. Sicer je neutrjeni Kasel kmalu popustil, pa zato je novo zmago dobil. Pri Luternbergu ga je namreč vodja Oberg pričakoval, ktere ga pa Francozi ravno tako razdenejo. Ti napredki tudi zgornji vojščaki Kontade za pripomorejo, da zopet napade sovražnika. Ferdinandova truma je majhna in se mora večini umakniti in čez Reno v Vestfalen vrniti. Pa Ferdinand je sklenil, brž ko bi se z Angleži zedinil, zopet boj pričeti in Hesén rešiti.

Pa še veliko bolj nesrečen kot on je Miroslav sam. Ko se princ Brunšvig z Enrikom združi, se tudi on v Saksonijo podá in v Hohkirhnu tabor postavi. Ne daleč proč so bili trdni ležaji Davn-ovi. Tako se armadi gledate, pa se dolgo ne napadete. Pruski kralj je vedel, da je na lego Hohkirhna malo zaupati in je tedaj sklenil 14. oktobra svoj nevaren tabor popustiti in se zopet na bližnjih višavah postaviti. Al Davn je namen kralja pozvedel in je nakanil ga napasti in zmotene Pruse na jutru omenjenega dne v Hohkirhnu pobiti.

Varno stopajo cesarski iz šotorov in se vasi brez strele in ropota približujejo. Znamenje napada — ura pet — je udarila in risom enaki planejo Avstrijanci na vruga. Straže so v hipu posekane, ulice zasedene, Prusi se iz spanja predramijo. Miroslav skoči na noge — vojska iz stanišč — z divjim hlastom na boj. Al borišče pokrivata dim in temota in ne razloči se vrug od prijatelja. Cesarski zmešnjavo porabijo, v tabor pridejo in se topničaric polasté. Od vseh strani Prusi hité, pa hrup vstane v sredi med njimi, ko sta Davn in Lavdon dobljene tope na-nje namerila in iz ležišča na vse kraje jih podirati začela. Zastonj zagrabi konjica Citena, ki je edina napada pričakovala; zastonj druge čede, ki se v hitrici sklènejo, pa ravno tako naglo pocepajo. Obup in groza sta armado popadla. Večidel vse okoli in okoli pobeží in le malo jih je, ki bi bili v splošni nadlogi mir in stanovitnost duhá ohranili. Od prvega do zadnjega se veljaki trudijo, stresene zbrati, zmaganim na pomoč iti, prestrašene s stanovitnostjo navdušiti — al tudi njih mnogo popada. Ognjene krogle odtrgajo hrabremu Francu iz Brunšviga glavo in prederéjo junaške prsi Kajte in razdrobé slavnega Morica iz Desava. Pa vodji, ki jim smrt prizanese, ne nehajo delati in njih jeklena stanovitnost še dokaj časa ovira odločbo.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gorice 4. nov. (Naznanilo pričetka bogoslovskih šol.) Bogoslovske šole v tukajšnjem centralnem sementišču se pričnejo 18. novembra. Gosp. bogoslovci naj se 17. in 18. pri vodju in dotičnih profesorjih oglasijo. **Sementiščino vodstvo.**

Iz Celja. — V tukajšnji čitalnici smo imeli 28. okt. glediščino igro „Le naravnost“, ki je po nemški: „der gerade Weg der beste“ poslovenjena in vsem nazočim prav dobro dopadla. Dopasti pa se je tudi morala, ker

ima dovolj vtipa in komičnih situacij v sebi, in ker so jo naši igralci izvrstno predstavljali. Veselje je bilo gledati in poslušati gosp. K. kot starega pohlevnega učitelja, in gospó K. kot neutrudljivo in jezično grajščinsko ključarico. Gospoda Šk. in G. sta svojima komičnima nalogama popolnoma zadostila; vsegdar je bilo smeha veliko, kadar je uni ali ta stopil na oder. Za dober uspeh te igre imamo se še posebno zahvaliti gledališčinemu ravnatelju (režiserju) g. J., ki je v prizorih z bistroumnim gospodom H. in z ljubeznjivo gospodičino M. pokazal, kako lahko se tudi v elegantnem slogu slovenski dá govoriti. Hvala tedaj igralcem za to veselico, hvala pa tudi gosp. K., ki je igro tako lepo poslovenil, da so jo tudi taki razumeli, kateri nobenih slovenskih knjig in časopisov ne čitajo. Prestava te igre je pa tudi v tem hvale vredna, da so stavki gladkemu in lahkemu govoru na gledališču lepo primerni. Naj bi nas g. K. kmalu razveselil z drugim takim delom!

Od sv. Trojice na Štaj. F. *) — V zboru učiteljev Št. Jurske dekanije v letošnjih počitnicah v Ljutomeru je gosp. Andrašič, podučitelj pri sv. Jurji, na vprašanje o šolskih potrebah predlagal: „Ustanovila naj bi se brž ko je mogoče občna dekanjska knjižnica za učitelje.“ Mislili bojo naši čitatelji, da ta prevažni predlog, kateri posredno namerava izboljšanje naših ljudskih šol, je bil soglasno in z veliko radostjo sprejet; al žalibog! da ni bilo tako, marveč mnogi školniki, med njimi pa še najbolj izgledni učitelji, kakor na pr. ljutomerski, so nasprotovali temu predlogu. Ljudomili predložnik je moral grenjke požirati; vzlasti ko je predlagal, naj bi si vsak učitelj od svoje letnine kakih 5 gold. in podučitelj 2 gold. odtrgal, kakor je navadno v nekterih drugih dekanijah, je bil ogenj v strehi; kričalo se je, da „imamo dovolj knjig!“ Ne vem, koliki kupi knjig bi se našli, ako bi se tacih iskalo, ki presegajo strogo šolsko potrebo; pri nekterih bi se menda vse v en žep lahko spravilo! Veselo pa je nasproti bilo, da so vsi podučitelji, kateri imajo celó pičlo plačo, kakor na priliko ravno vrli predložnik, enoglasno ta pameten predlog podpirali, in se pripravne skazali, da ta majhni znesek radi položijo na oltar občne omike. Imamo tedaj vzrok, od mladih učiteljev nadjati se tega, kar so nam stari zadolžili. Živili! Ljudska šola je na površni pogled le majhna, pohlevna stvar; al kdor vé, da se omikanost naroda ne šteje po nekterih učenih glavah, ampak po izobraženju ljudstva samega, ta nam bo rad pritrdil, da ravno ljudska šola je glavni stebel narodove omike. Gospóda! ali ste videli, kako so v nesrečni letošnji vojski Prusi (Prajzi) našo armado potolkli. Ne mislite, da so samo „puške na iglo“ to storile, ampak znanost, vednost, inteligencija, ktera je tičala v možganih ne samo vojskovodjev, temuč tudi prostakov pruskih. Kaj pa pruskemu duševnemu napredku pomore? Nadvladajoče glavno pravilo: da razsvet in viša duševna omika je najviši cilj državni. Izredila si je tedaj Prusija z dobro oskrbljeno ljudsko šolo taiste inteligentne moči, ktere so kos, socijalne in politične bore slavno prestati. Tudi v Avstrii naši so poslednja leta začeli misliti na več pripomočkov za omiko, in ti pripomočki so gotovo knjižnice. Na Dunaji delajo sedaj celó knjižnico za vjetnike. Vsaka gimnazija, vsako društvo ima svojo knjižnico. Pridružili bi se tudi prosti kmetje taki koristni naredbi v podporo, ker je znano, kako radi oni slovenske knjige in časopise čitajo; učili bi se, kako bi za sploh večje potrebe zemljo bolj spešno obdelovali, zraven tega npravno napredovali, in se v vrsto omikanih stavili. V šoli pridobi mladina le trohico za življenje potrebnega poduka, pa

ga za pol leta, po končani šoli brez daljnega duševnega voditelja, sopet zanemari. Kaj je izvrstni ljudski šoli v Švajci toliko pripomoglo, kakor koristne naredbe in društva, katerih obilo v vsakem kantonu, skoro v vsaki občini nahajamo? Zato ne držimo križem rok, napravljajmo knjižnice povsod. Že hvale vreden zaklad imamo v tem, kar nam je rodoljubni g. Krempelj z raznovrstnimi slovanskimi knjigami zapustil. Naj vam bojo izgled Poddražani, kjer kmetiška čitalnica lepo cvetè! Kupite posebno kmetijstvo zadevajoče bukve, naravoslovne, zemljepisne, podučilne pa kratkočasne; omenite si slovenske časopise, da boste vedeli, kaj se po svetu godí, zapišite se v slovensko Matico, v društvo sv. Mohorja itd. Vaša složnost, mladi učitelji, in podpora slovenske duhovščine nam je porok, da pridemo na bolje! Od vas se nadjamo tega, kar so nam stareji na dolgu ostali; al pri vas, pri izobraženem stanu, mora začetek biti, ako hočete, da se vam kmetje pridružijo!

Novomesto 3. nov. V. — Vem, da vas, ljube „Novice“, bode zanimivalo zvedeti, kako je s slovensčino v zavodu važnem za celo dolensko stran: v tukajšnji c. k. okrožni sodnii. V tem obziru Vam morem danes marsikaj veselega povedati. — Najprvo naj omenim, da to, kar je bila prav velika napaka in je bilo ravno tako žalostno kakor smešno in nepraktično — je prenehalo; ne pošiljajo se namreč več vabila pričam in zatožencem v nemškem jeziku ljudem, kateri ne umejo besedice nemški, temveč imamo zdaj vsled ukaza c. k. više sodnije v Gradcu slovenska vabila — ali kakor se glasijo kamnotisni listi — „poklic-e“ za priče, obdolžence, zatožence in poškodovance h končni obravnavi ali k zaslišanju. To je precejšen napredek, pa res čas je že bil, da se je dozdanja smešna krivica odpravila. Še bolj nas pa veseli, da že pri več končnih obravnavah nismo skoro slišali zatoženemu neumljive nemške besede; od sklepa zatožbe, po perovodju branega, do sodbe, po predsedniku oznanjene, je vse slovenski; državni pravnik in namestnik bereta zatožbo slovenski in nasvetujeta slovenski, in zapisniki, čeravno bi bili v nemškem jeziku pisani, se vendar berejo kar slovenski. Žalibog, da pri nekterih obravnavah zagovorniki se še zmiraj poslužujejo nemške besede!! Celó zaslišanja že marsikter sodnik narekva (diktira) slovenski, in nahaja se ravno tako marsikter akt, rešen v slovenskem jeziku. Tudi stara napaka, imena nepravilno pisati, se je sedaj že večidel odpravila. Iz vsega tega se toraj jasno kaže, da bo celó malo ovir, kadar bo treba sploh slovenski uradovati. Večkrat dobiš tudi iz sodnij, tukajšnji vikši sodnii podložnih, kak slovensk izpis. Posebno veselo pa je to, da srenjski predstojniki po deželi skoro sploh sodnii slovenski dopisavajo; mnogokrat dobivaš tudi kakošno privatno vlogo v slovenskem jeziku. — Novoizvoljeni župan gosp. pl. Vojteh Lehmann se je odpovedal županstvu; pri novi volitvi je bil zopet izvoljen prejšnji župan gosp. vitez Fichtenau. — V nedeljo 11. novembra se bode igrala v čitalnici kratkočasna igra „Bob iz Kranja“; vstop je vsacemu pripuščen, ker se bo plačala vstopnina; 25. novembra pa, kakor slišimo, se bode predstavljala igra „Tat v mlinu“, po igri bo ples. Vabimo toraj vse vnanje ude naše čitalnice in druge rodoljube, naj pridejo, da si napravijo prijeten večer.

V Zatičini 1. nov. — V sredo 31. oktobra t. l. ob 9. uri so bili po novem občinskem redu vsi letos novoizvoljeni župani in svetovalci k okrajni gosposki poklicani, da bi namesto prisege predpisano obljubo storili. V ta namen so je ob rečeni uri v farni cerkvi péta maša služila, pri kateri so vsi c. kr. uradniki, srenjski župani in svetovalci z množico drugih sosesčanov nazočili. Po dovršeni službi božji je c. kr. okrajni pred-

*) Dobro došlo „prihodnjič.“

stojnik grof Auersperg v slovenskem jeziku pred velikim oltarjem zbrane župane in svetovalce natančnega in zvestega spolnovanja občinskih dolžnosti s krepkim nagovorom opomnil, in potem obljubo od njih sprejel; — vsi župani in svetovalci so pa slednjič v zapisniku, slovenski spisanem, z lastnim podpisom storjeno obljubo potrdili. S tem dnevom tedaj se je v okraji našem vpeljala nova občinska (srenjska) postava. Da je pa ta lepa svečanost srce vsacega ganila, vidi se iz tega, da je eden izmed svetovalcev gospoda predstojnika grofa Auersperga veselja poln objel.

Senožeče 1. listop. — Danes sem videl izročilno in ženitovansko pismo, narejeno v domačem našem jeziku; naredil ga je novi naš gosp. župan. To je pravo! — Bi nam li znale povedati „Novice“: ali smejo naši štacunarji po 2½ kr. prodajati libro živinske soli, ki se v Trstu v skladnici (magacinu) še vedno po 1 gold. 20 kr. stot (cent) dobiva. Ali ni nobene postave proti taki dobičkarji? *) — Dan za dnevom dohajajo prostniki (urlavbarji) iz armade na dom. V naš trg, od kodar jih je bilo ob času vojske 52 v vojaški službi, prišlo jih je že skoro polovico domú, med njimi tudi edini sin revnih starišev; bolni oče in mati bolehná hipoma sta ozdravela, ko jima doide sin. Res velika je ljubezen roditeljev tudi v borni bajtici. Lepo je to, samo da bi ljubezen ta tolikrat slepa ne bila!

Iz Kranjskega. (Volitve novih županov na dalje.) V tržiškem okraji so za župane izvoljeni: v Trziču Andrej Kališnik; v Kovoru Lovro Aljančič; pri sv. Ani France Kavčič; pri sv. Katarini Tomaž Klemenec; pri sv. Križu Anton Urbanec.

Iz okolice ljubljanske 24. okt. (Čuden prikazek srenjske volitve, morebiti edine na svetu!) V Št. Jurji, ki spada pod gosposko ljubljanske okrajne, je bila 25. dne u. m. volitev srenjskih odbornikov. Občina v Št. Jurji obstaja iz Ponove vasi, ki šteje 112, in Vina, ki šteje 98 volilcev. Od vseh, ki imajo pravico voliti, jih je 157 v drugi, in 53 v prvi volilni razred vrstnih. K volitvi je iz družega razreda prišel eden, iz prvega pa so prišli štirje, ki so, kakor občinska postava velevala, volili 5 odbornikov in 2 namestnika. Ker je iz družega volilnega reda le eden prišel volit, more izvoljenih 5 odbornikov in moreta 2 namestnika po vsej pravici reči, da so bili enoglasno izvoljeni. In volitev se je res tako vršila in bila v zapisnik zapisana. Ali je tega nevednost sosesčanov ali mlačnost ali oboje skupaj, ali celó kaj družega krivo, tega ne vémo, — žalostno pa je dosti, ako se kaj tacega godí pri taki stvari, kjer gré za dobro ali hudo soseske! Na vsaki pot je ta šenčurska volitev vredna, da jo svet izvé.

Iz Ljubljane. — V „Laib. Ztg.“ od 5. dne t. m. razgláša c. kr. deželno predsedstvo imenik velikih posestnikov, ki imajo po sedanjem volilnem redu pravico, poslanca v deželni zbor voliti na mesto izstopivšega gosp. Edv. pl. Strahl-a. 124 volilcev je imenovanih v tem razglasu, zoper ktereга je do 15. dne t. m. čas za ugovore (reklamacije), da se oglási, ako je kdo izpuščen ali nepostavno vrstjen. Kmalu po tem bode nova volitev.

— (Iz mestnega zbora.) V seji 2. dne t. m. je gledé na to, ako je resnica, kar se je o nakani na življenje Njih Veličanstva iz Prage slišalo, mestni odbor na predlog županov javno nevoljo izrekel nad početjem takim in s trikratnim slava-klicem pritrdil verno udanost svojo. — Na vprašanje odbornika dr. Tomana je danes odgovoril župan, da je deželni glavar izročeno

mu pismo do Njih Veličanstva brž odposlal. — Po tem je prišla na vrsto pritožba nekterih hišnih posestnikov na Poljanah, da se jim po uravnavi novega tlaka škoda godí. Odsek za mestne stavbe vzajemno z županom in magistratom je pred sejo še na mestu pritožeb preiskaval vse, in potem po odborniku Bürgerji poročal o pritožbah. Nekatere so bile čisto prazne, le na 3 mestih se bo o prvotnem načrtu nekoliko predručilo. Sila dolga je bila razprava. Iz pritožeb pa je bilo zopet to očitno, kako težko je pri nas lepšati mesto, ker o tisti hvaljeni „Bürgertugend“, ki par goldinarjev žrtvuje občinskemu pridu, je — z malimi izjemki — ravno najmanj sledú pri tistih meščanih, ktere bi tako žrtovanje najlože stalo. — Po predlogu šolskega odseka (poročevalec dr. vitez Kaltenegger) je bila 4 učiteljem mestne Št. Jakobske šole za učenje v nedeljski šoli navadna remuneracija, vsakemu po 50 gold. za leto 1865/6. odločena. Po predlogu istega odseka (poročevalec dr. Valenta) se je odbil zahtevani donesek k plači družega učitelja v Št. Peterski šoli, ker mestni otroci ne rabijo te šole toliko, da bi še družemu učitelju mestna denarnica doplačevala. — Oporoke rajncega tržaškega trgovca Aleks. Zorman-a, ki je ustanovil 5000 gold. za štipendije Cerkljanom, mesto ni sprejelo, ker bi ž njo le stroške imelo, pa nobene pravice. — O novem tržnem redu za ljubljansko mesto je poročal dr. Schöppl. Načrt je bil po predlogu sprejet le s to spremembo, da po nasvetu odbornika Jož. Pleiweis-a se gorenski suknarji iz frančiškanskega trga preselijo na veliko sejmišče, in da po nasvetu odbornika Dežmana se prepoved prodaje tičje razširi na vse kmetijstvu koristne tiče. Ker imajo nekteri rokodelci, mali kramarji, branjevci in drugi prodajalci take grdobne kolibe in štante, da so sramota najlepšim mestnim trgovcem (ena, dve dilj za mizo, par prekelj na stranéh, pa raztrgana umazana rjuha zgorej: to je zdaj vsakdanja prodajalnica na najlepših krajih mesta!) zato se morajo namestu njih novi čedni napraviti in vsi po enaki podobi. Kako pa to, in kdaj? bo poročal dotični odsek drugi pot.

— Ker po dopisu odbora za graško razstavo prihodnje leto ne bo razstave v Gradcu, tedaj utegne biti v Ljubljani, ako dobí potrebno denarno pomoč.

— Šole so se začele. Ravnatelj gimnazije naše ni še za trdno imenovan, gosp. prof. Smolè ga namestuje. Dokler narodna ravnopravnost od zgorej ni še izgotovljena, dobro vemo, da imata ravnatelj in učitelj težaven stan; vendar to moremo pričakovati od njega, da je saj v teh ozkih mejah, v kterih se dan danes v šolah giblje ravnopravnost, skozi in skozi pravičen jeziku narodovemu. Čudijo se pa vsi izvedenci temu, da v prvem gimnazijskem redu, v ktereга — kakor je sl. vlada 1865. leta sama priznala — pridejo dijaki nemškega jezika malo trdni, je razredni voditelj (Klassen-vorstand) profesor, ki jezika slovenskega celó nič ne ume. Take neprilike bi menda vendar treba ne bilo!

— Večernica vernih duš na pokopališču ljubljanskem ginljivo je na grobu zopet pričala, da svoji svojih ne zabijo. Kamor si pogledal, videl si mile spominke rodovin stoternih. Venci na grobih neumrlih naših narodnih mož pričali so, da živijo v srcu naroda svojega. Tudi „Južni Sokol“ je postavil krasen spominke umrlim svojim udom in jim pel nadgrobnice. V Kranji pa, kakor vsako leto, je rodoljubna gospodičina Malica lepo ovenčala grob Prešernov. Tako gotovo nikodar ni bil pozabljen, kdor si je po delih svojih sam postavil spomin v srcu domovine!

— Kolere je v Ljubljani konec; mestno bolnišnico, kolero namenjeno, so tedaj v soboto zaprli. Tudi po deželi je nehala, in zdravniki zavoljo nje na kmete

*) Prodaja živinske soli je prosto tržišvo po štacunah kakor prodaja kave, sladkora itd. Ako štacunar ceno njeno tako prenapenja, si le sam sebi škoduje; marsikdo bi jo sicer kupil, tako pa pustí sol in — solárja! Vred.

poslani, so se vrnil na svoj dom nazaj. — Gosp. Fr. Saurau, c. k. okrajni kirurg v Kranjski gori, ki ga je deželna vlada v loški okraj poslala za kolero-zdravnika in se je ondi z veliko pohvalo obnašal, je vodstvu ljubljanske živinozdravilske šole prinesel zanimiv najdek iz Nadleska, kamor je bil k bolniku poklican, pa potem tudi zastran bolehnega 3letnega voliča svetú naprošen. Volek je že več mesecev zeló hiral, pa si ljudje niso vedeli pomoči. Gosp. Saurau jim svetuje, naj ga zakoljejo. To so storili in v 2. želodcu našli 13 večih in manjših šil, ktera so bila še nekoliko skupaj zvezana; najmočnejše šilo se je skozi želodec in preponko že v srce vbodlo, vendar ga še ni prebodlo. Zdaj je bilo očitno, zakaj je volič hiral in večkrat omedlel. O pustu je bil neki fant v hlevu, ki je imel ta šila v žepu svojega jopiča; vol je en kos jopiča odgriznil in ž njim vred požrl šila, ki so ga okoli 7 mesecev nadlegovala. Če tudi ima naša šola že nekatere reči, ki so bile najdene v želodcu govejem, 13 šil na enkrat požrtih vendar še nima.

— Gospod dr. Tancer, dobroznani zdravnik za zobé v Gradcu, ki je zopet prišel za nekoliko dni (do 12. dne t. m.) v Ljubljano, bode v zboru zdravniškem 8. dne t. m. govoril o ozdravljanju zobnih bolezin.

— „Laib. Zeitg.“ naznanja veselo novico, da je zaklad kranjske sirotnice pri poslednjem srečkanju obligacij od leta 1860. dobil 5000 gold.

— Dunajski časnik „Fremden-Blatt“ je črnil nekaj, kar zopet kaže na to, da se idrijski rudnik ali prodá ali v najem dá. Še zmiraj mislimo, da je vse to le — govorica.

— Gosp. Grbec je pri odhodu svojem v Prago, kjer letos dovrši svoje studije v konservatorii, obljubil nadaljevanje mične svoje „Lire sionske“.

— Govori se, da po novem letu „Laib. Zeitg.“ ne bo več vladni list, ker po novih pravilih se bode neki tudi tû osnoval vladni politični „Dnevnik“ in „Oglasnik“ v slovenskem jeziku. Gotovega vendar nič ne vemo, ker se vse to nekako tiho mota.

— Gosp. dr. Valenta sprejema vpise v družbo „Oest. Alpenverein“, ktero svojim udom podaja krasne knjige. Letnina iznaša 3 gold.

— V četrtek, 8. dne t. m. je zbor zgodovinskega društva.

— Matičin odbor ima sejo 15. dne t. m.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar potuje še po Českem, povsod slavno sprejeman, povsod pa tudi milodaren pomočnik v potrebah. Že po odhodu iz Prage je ondašnje mesto razveselil z ukazom, da se podere staro mestno ozidje, po katerem je zlatna Praga dosihmal bila trdnjava. Neskončno je bilo veselje, ko se je 1. dne t. m. na vogalih mestnih ulic bral cesarski ukaz, po katerem se bode Praga razširila na več strani. — Čedalje več se sliši, da tisti naklep na življenje cesarjevo, ktere ga je krojač Anton Pust sumljiv, utegne se razkaditi v hrup, ki ga je brez gotovosti učinil Anglež; vendar preiskava ni še pri kraji, ki nam bode že povedala resnico. — Tudi ogerski deželni zbor je zdaj sklican na 19. dan t. m. — Bivši saksonski minister Beust je vendar-le minister vnanih oprav namestu odstopivšega grofa Mensdorfa. Baron Beust je tujec; bil je poseben, pa nesrečen voditelj veliko-nemške politike v Saksonii; ali bo srečen voditelj avstrijske politike, resno je vprašanje. — Včerajšna dunajska „Abendp.“ je prinesla članek, ki se jemlje za program ministerski. Najbolj

povdarja to, da je treba zadovoliti narode ogerske krone; al prav jasno nič ne kaže, kako in kaj. To se bode tedaj še le izvedilo, kader bota govorila deželna zborna v Peštu in Zagrebu. Dualizem je na poti! — V vsaki deželi ima vlada svoj politični časnik, kateri donaša tudi vse vladne in vradne razglase itd. Državno ministerstvo bode te vladne časnike vse drugače osnovalo, kakor so dozda bili, in sicer tako, da bo izhajal vladni „Oglasnik“ (Kundmachungsblatt) in „Dnevnik“ (Tagesblatt). Po dunajskih listih se okrožnica državnega ministra do deželnih poglavarjev, ktera razlaga vzrok te premembe, v poglavnih točkah, glasi tako-le: „Večletna skušnja očitno kaže, da vladni časniki, kateri izhajajo v posamnih deželah cesarstva, večidel ne spolnujejo svojega cilja in konca, da bi bili oznanovalci in razširjevalci tega, kar vlada misli in kar jo v djanji svojem vodi. Ne, da bi vredništva vladnih časnikov edino tega kriva bila, kajti tudi meje gibanja njihovega so preozke. Sploh je znano, da le malokter naročnik si drži vladni časnik za to, da bi bral vvodne članke njegove ali pa politični del. Vladni časniki imajo večidel malo naročnikov, in tisti, ki si drže vladni časnik, si ga drže najbolj zato, da iz njega pozvedajo vradne oklice in razglase. Ta namen se pa dá z enakim vspehom doseči s tem, da vlada vprihodnje izdaja vradne „oglasnike“, v ktere morejo priti cesarski sklepi, ki jih dunajski vladni časnik „Wien. Ztg.“ razglasa, vladna imenovanja in druga vladna djanja; ob času deželnega zbora se temu časniku utegne tudi prikladati popis zborovih razprav. Vredovanje tacega „oglasnika“, kateri samo le sestavlja imenovane razglase, naznanila itd., ne potrebuje velicij pripomočkov in tedaj tudi ne prizadeva velicij stroškov, in lahko se bo dobil kak vradnik pri vsaki deželni vladi, ki za majhen denar prevzame to vredništvo. Tam, kjer je vladni časnik dosihmal vladni stroškov prizadeval, odpadejo ti stroški, — tam pa, kjer ji je ta časnik še kaj dohodkov donašal, morejo po tej novi uredbi ti dohodki se še povikšati. Vladni namen, da ljudje umevno in ob kratkem izvejo, kaj vlada o tej ali uni zadevi misli in kaj da hoče, in da svet izvé vse to, kar mu vlada dopovedati želi, se lože doseže po majhnem „dnevniku“, kateri izhaja kot vradni list, in ker ni štemplan, se tudi lahko cenejše prodaja kakor drugi časniki; taki dnevniki so se z dobrim vspehom vpeljali na Dunaji, v Pragi in v Gradcu, kjer se en list teh časnikov po krajcarji prodaja. Prosim Vas tedaj, visokorodni gospod, da po obstoječih okoljščinah čem preje tem bolje razderete pogodbo z podvzetnikom sedanjega vladnega časnika in prevdarite natanko, kako bi se dala „oglasnik“ in „dnevnik“ osnovati, pa mi to brž naznanite z dostavkom, kdaj se nova stvar more vpeljati.“ — Državnic (namestu prejšnjih bankovcev) se je dosihmal izdalo za 260 milijonov gold.

Milodari. Gosp. M. K. za pogorelce v Hotederšicah 2 gold., v Volčah 1 gold.

Kursi na Dunaji 6. novembra.

5% metaliki 59 fl. 35 kr. Ažijo srebra 127 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 66 fl. 35 kr. Cekini 6 fl. 11 $\frac{1}{2}$ kr.

Žitna cena

v Ljubljani 3. novembra 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 20. — banaške 6 fl. 54. — turšice 3 fl. 78. — soršice 4 fl. 60. — reži 3 fl. 80. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 30. — ajde 3 fl. 10. — oves 1 fl. 70.